

@zwne

VIRA GROTIUS INFORMATICARECHT

Wet bescherming persoonsgegevens en enige andere privacywetgeving

Gerrit-Jan Zwenne — 29 april 2015

Universiteit Leiden
The Netherlands

programma

de context

- de privacywet nu en straks

de spelers

- betrokkene
- verantwoordelijke
- bewerker
- college bescherming persoonsgegevens
- functionaris

het speelveld

- verwerking persoonsgegevens
- bestand
- persoonlijk of huishoudelijk
- journalistiek
- territoriale werking

en de spelregels

- verwerkingsgrondslag
- doelbinding
- bewaren
- beveiligen
- bijzondere gegevens
- 'outsourcing naar 'derde landen''
- cookies (één slide)

De Vries 27 mei a.s.

privacywetgeving (ontwikkeling van ~)

1948	Universele Verklaring (art. 12)	}	fundamentele rechten	→	2007 Lisbon Treaty: Charter of Fundamental Rights
1950	EVRM (art. 8)				
1966	BUPO-verdrag (art. 17)				
1980	OECD-Guidelines				
1981	CoE Convention 108	}	harmonisatie	→	EC proposal 25 January 2012
1995	EC DP Directive 95/46/EC				
2016?	General Regulation on DP				

- *Wet bescherming persoonsgegevens*
- *Data Protection Act 1998*
- *Loi n° 78-17 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés*
- *Personuppgiftslagen*
- *etc.*

1970
national data protection acts
different levels of protection

→

incentive for companies to process their data in member states with lowest level of protection

→

member states react
ban the transfer of personal data to countries without 'adequate protection'

harmonisation!

'evasion' of data protection acts via telecoms

privacyrichtlijn 95/46/EG

grondslag

- Art. 95 (100A) EG

doelen

waarborgen bescherming

- van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, inzonderheid van het recht op persoonlijke levenssfeer

wegnemen belemmeringen

- m.b.t. vrije verkeer persoonsgegevens tussen lidstaten om redenen die verband houden met deze bescherming

maatregelen inzake onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuurlijke bepalingen [...] die de instelling van de interne markt betreffen

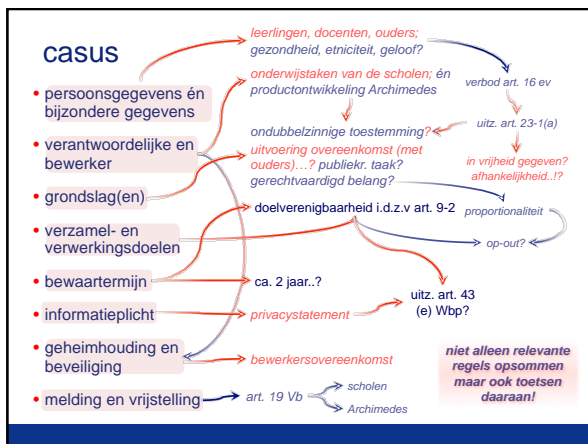
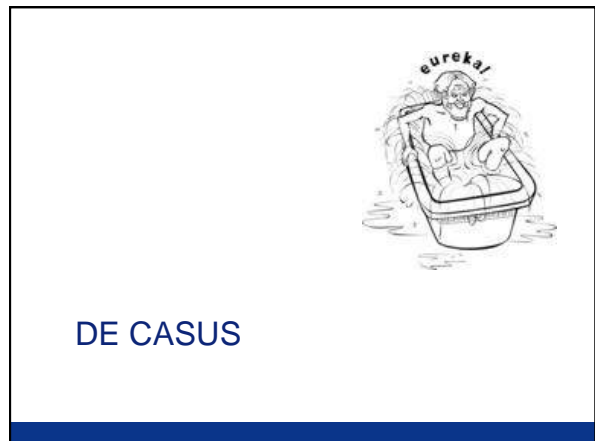
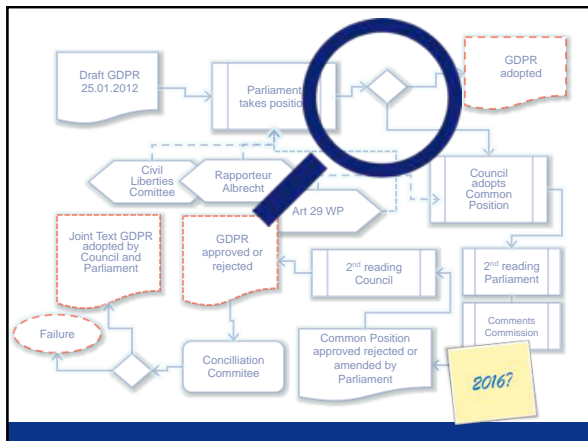
A proposal for a...

general data protection regulation

Art. 14(2), 116(1) VwEU

- new (extended) definitions, adjusted material scope and extended territorial scope
- accountability, privacy impact assessment
- data protection officer obligations
- data protection breach notification obligations
- extreme data minimization
- a right to data portability
- a right to be forgotten
- etc.

de spelers	
betrokkene	
- degene op wie de gegevens betrekking hebben	<i>data subject</i>
- natuurlijke persoon	
verantwoordelijke	
- heeft zeggenschap over doel en wijze van verwerking	<i>controller</i>
- natuurlijk persoon of rechtspersoon, of bestuursorgaan	
bewerker	
- bewerkt gegevens t.b.v. verantwoordelijke zonder aan zijn of haar rechtstreeks gezag te zijn onderworpen	<i>processor</i>
CBP	
- d.w.z. College bescherming persoonsgegevens	<i>data protection authority</i>
- toezichthouder m.b.t. verwerking persoonsgegevens	
FG	
- functionaris voor de gegevensbescherming	<i>data protection officer (dpo)</i>

bewerker

verwerkt persoonsgegevens ten behoeve van en onder verantwoordelijkheid van de verantwoordelijke

...het bepalen van de doeleinden van de verwerking en de zeggenschap daarover doorslaggevend. Of en hoeverre de bewerker de details van verwerkingswijze van persoonsgegevens kan bepalen hangt in grote mate af van [...] de overeenkomst [met de] verantwoordelijke

"d.w.z. overeenkomstig diens instructies en onder diens (uitdrukkelijke) verantwoordelijkheid.
De bewerker is allereerst een buiten de organisatie van de verantwoordelijke staande persoon of instelling.
[D]e bewerker [...] neemt geen beslissingen over het gebruik van de gegevens, de verstrekking aan derden en andere ontvangers, de duur van de opslag van de gegevens etc."

de scholen zijn 'gegevenseigenaar'

maar Archimedes mag tot vijf jaren na beëindiging van de kaderovereenkomst de gegevens gebruiken

- voor de ontwikkeling van online-leermiddelen en andere, onderwijs gerelateerde diensten, én
- in geaggregeerde vorm voor socio-economische trendanalyses en weekrapportages

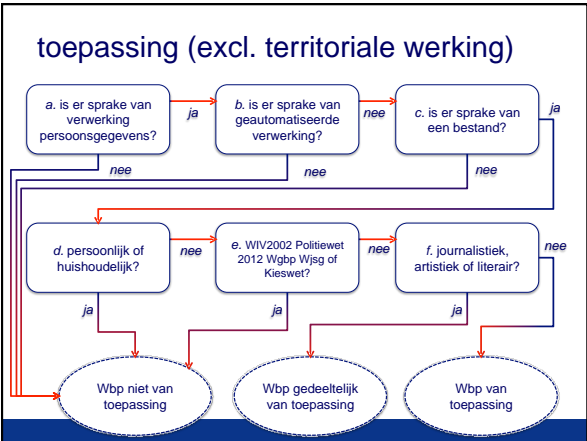
verantwoordelijke voorzover het gaat om verwerkingsdoeleinden direct gerelateerd aan hun onderwijstaken

verantwoordelijke?

geautomatiseerde verwerking persoonsgegevens

HET SPEELVELD

verwerking persoonsgegevens

persoonsgegevens

- gegevens betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon

verwerking

- elke handeling m.b.t. persoonsgegevens

o.a. verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van ter beschikking stelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens (enz.)

kost het een onevenredige inspanning om aan de hand van het gegeven de desbetreffende natuurlijke persoon te identificeren..?

naam van rechtspersoon

Vzr Rb A'dam 16 februari 2012 L/JN BV6122 ('Streetview')

4.8. [...] De naam van een rechtspersoon waarin de naam van een natuurlijk persoon is verwerkt kan niet zonder meer beschouwd worden als een gegeven dat betrekking heeft op die natuurlijke persoon en daarmee onder de werkingssfeer van de Wbp worden gebracht. De band tussen een natuurlijk persoon en de rechtspersoon die zijn naam draagt kan immers zeer divers zijn. Zelfs is mogelijk dat iedere band ontbreekt of op zeker moment gaat ontbreken zonder dat dit tot naamswijziging van de rechtspersoon leidt. Door [eiser] c.s. zijn geen feiten of omstandigheden gesteld waarom in dit geval de naam van de stichting gevestigd op de [A-straat nr] te [woonplaats], door de doorsnee gebruiker van de informatiediensten van Google met hem als persoon die ter plaatse verblijft in verband zal worden gebracht.

nationaal wanbetalersregister (vof)

[D]e naam en het kvk-nummer van [eiser] [kan] als de verwerking van persoonsgegevens [...] worden aangemerkt.

[..]

Met de (handels)naam en het kvk-nummer van de onderneming van [eiser] kan immers de voor- en achternaam van [eiser] eenvoudig worden achterhaald.

Vzr Rb A'dam 12 september 2014
ECLI:NL:RBAMS:2014:5938 (nationaal wanbetalersregister)

overledenen

Vzr Rb A'dam 11 december 2003
LJN AN9893 (digitaal monument)

Wbp is slechts van toepassing op gegevens die betrekking hebben op identificeerbare natuurlijke personen die nog in leven zijn. Een identificeerbare persoon is blijkens de wetgeschiedenis een persoon wiens identiteit zonder onevenredige inspanning kan worden vastgesteld. Uit de enkele vermelding "overlevend kind" uit het gezin van haar wel op de website te vermelden vader kan haast onmogelijk--laat staan zonder **onevenredige inspanning**--worden afgeleid dat eiseres de dochter is van die in 1942 in Auschwitz vermoorde vader. Eiseres is dan ook geen identificeerbare persoon in de zin van de Wbp.

handmatige verwerking ('bestand')

- gestructureerd geheel van persoonsgegevens
- dat volgens bepaalde criteria toegankelijk is, en
- betrekking heeft op verschillende personen

onderlinge samenhang

- gemeenschappelijke bestemming of
- verzameling die in de praktijk als een geheel worden beschouwd, of
- vooraf aangebrachte structuur van de verzameling of raadpleegmethodiek die samenhang brengt

toepassing

geautomatiseerd verwerking persoonsgegevens

- soms ook handmatig verwerking

uitzonderingen

- verwerking t.b.v. persoonlijke of huishoudelijke doeleinden
- Politiewet, Wet Gba, WJD, Kieswet enz

beperkte uitzondering voor verwerkingen met journalistieke, artistieke of literaire doeleinden

Art.29 Opinie Sociale Netwerken 2009

"wanneer profielinformatie ook toegankelijk is voor anderen dan zelfgekozen contactpersonen, zoals wanneer een profiel voor alle leden van een sociale netwerkdienst toegankelijk is of de gegevens kunnen worden geïndexeerd door zoekmachines, is er sprake van toegang buiten de persoonlijke of huishoudelijke sfeer"

HvJEU 11 december
2014 C-212/13

het gebruik van een **camerasysteem**, dat door een natuurlijke persoon aan zijn gezinswoning werd bevestigd met als doel de eigendom, de veiligheid en het leven van de eigenaren van het huis te beschermen, maar ook de openbare ruimte in beeld brengt, en waarbij video-opnames van personen met behulp van opnameapparatuur doorlopend worden vastgelegd op bijvoorbeeld een harde schijf, wordt [niet] aangemerkt als de verwerking van persoonsgegevens die in activiteiten met uitsluitend persoonlijke of huishoudelijke doeleinden wordt verricht.

journalistieke uitzondering (artistieke, literaire ~)

niet van toepassing

- informatieplicht (art. 33, 34)
- bijzondere gegevens (art. 17–23);
- meldingsplicht (art. 27 – 30);
- rechten betrokkenen (art. 35–42);
- toezicht CBP (art. 51 – 75)
- doorgifteverbod (art. 76 – 78)

Art. 3
Wbp

wel van toepassing

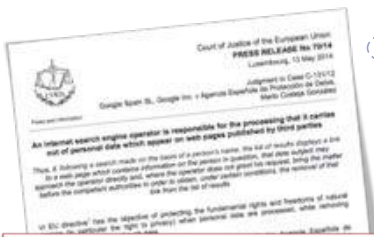
- minderjarigheid (art. 5)
- zorgvuldigheid (art. 6)
- verzameldoel (art. 7)
- grondslag (art. 8)
- doelbinding, bewaren (art. 9 – 10)
- bovenmatigheid (art.11)
- beveiliging (art. 13)
- verantwoordelijke en bewerker (art. 14)
- gedragscodes (art. 25)
- schadevergoeding (art. 49)

territoriale werking

- i.h.k.v. activiteit van vestiging van verantwoordelijke in Nederland
- door of t.b.v. verantwoordelijke

1. Wie is verantwoordelijke voor de verwerking?
2. Heeft die verantwoordelijke een vestiging in Nederland
3. Vindt de verwerking plaats in het kader van activiteiten van die vestiging?

CJEU 13 May
2014, C-131/12

As regards the directive's territorial scope, the Court observes that Google Spain is a subsidiary of Google Inc. on Spanish territory and, therefore, an 'establishment' within the meaning of the directive. The Court rejects the argument that the processing of personal data by Google Search is not carried out in the context of the activities of that establishment in Spain. The Court holds, in this regard, that where such data are processed for the purposes of a search engine operated by an undertaking which, although it has its seat in a non-member State, has an establishment in a Member State, the processing is carried out 'in the context of the activities' of that establishment, within the meaning of the directive, if the establishment is intended to promote and sell, in the Member State in question, advertising space offered by the search engine in order to make the service offered by the engine profitable.

"middelen in Nederland"

Art. 4(2)
Wbp

WhatsApp, met hoofdvestiging in Californië, en zonder kantoren buiten de Verenigde Staten, gebruikt smartphones van whatsapp-gebruikers - door middel van de app die op de apparaten is geïnstalleerd - als middel bij de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de app [...]

De app is daarbij ook toegankelijk voor personen in Nederland. De dienst is ook (mede) gericht op personen in Nederland. Dit blijkt onder meer uit het feit dat WhatsApp diverse dialoogboxen en (instellings)schermen (waaronder de standaardtekst voor het uitnodigen van nieuwe contacten) evenals de veel gestelde vragen (FAQ) beschikbaar stelt in het Nederlands [...]. WhatsApp doet daarnaast een oproep aan Nederlandse vertalers om (verdere) informatie in het Nederlands te kunnen verstrekken.

Gelet op het voorgaande is de Wbp van toepassing op de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de app door WhatsApp

zie ook: ABRvS 15 april
2015 ECLI:NL:RVS:
2015:1185

verwerkingsgrondslagen, verzamel- en verwerkingsdoelen, doelbinding, kwaliteit en beveiliging van gegevens, transparantie

DE SPELREGELS

rechtmatige verwerking

verwerkingsgronden
toestemming
overeenkomst
wettelijke plicht
publiekrechtelijke taak enz.

verzameldoel
welbepaald
gerechtvaardigd
en uitdrukkelijk omschreven

doelbinding
verdere verwerking niet
onverenigbaar met
verzameldoel

bewaren
niet langer dan nodig voor
verzameldoel

grondslagen

→ vrijwillig gegeven..?

Art. 8, a t/m f, Wbp

- ondubbelzinnige toestemming
- uitvoering overeenkomst
- wettelijke plicht
- vrijwaring vitaal belang
- publiekrechtelijke taak
- gerechtvaardigd belang

arbeidsovereenkomst, onderwijsovereenkomst(?)

... of belang van bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt (...?)

bedrijfsbelang bij ontwikkelen nieuwe diensten ten behoeve van derden, het verlenen van diensten aan derden, enz.

ondubbelzinnige toestemming

- eerst informeren
- aanvaarding algemene voorwaarden met toestemmingsbepaling is onvoldoende
- intrekken 'te allen tijde' mogelijk
- vrijwillig gegeven...

betrokkene jonger dan zestien jaren of onder curatele of mentorschap: toestemming van wettelijk vertegenwoordiger

WP29 Opinion 15/2011 on Consent

“freely given...”

WP29 Opinion 15/2011 on Consent

Consent can only be valid if the data subject is able to exercise a **real choice**, and there is no risk of deception, intimidation, coercion or significant negative consequences if he/she does not consent. If the consequences of consenting undermine individuals' freedom of choice, consent would not be free.

An example of the above is provided by the case where the data subject is under the influence of the data controller, such as **an employment relationship**. In this example, although not necessarily always, the data subject can be in a situation of dependence on the data controller - due to the nature of the relationship or to special circumstances -and might fear that he could be treated differently if he does not consent to the data processing

“auto opt-in...”

please do not tick the box if you do not wish to receive our trade union's newsletter

proportionaliteit
 privacyinbreuk niet onevenredig in verhouding tot belang waarvoor gegevens worden verwerkt

subsidiariteit
 belang kan niet op andere, minder belastende wijze worden gerealiseerd

legitimate interest...

factors to consider when carrying out the balancing test :

- nature and source of the legitimate interest and whether the data processing is necessary for the exercise of a fundamental right, is otherwise in the public interest, or benefits from recognition in the community concerned;
- impact on the data subject and their reasonable expectations about what will happen to their data, as well as the nature of the data and how they are processed;
- additional safeguards which could limit undue impact on the data subject, such as data minimisation, privacy-enhancing technologies; increased transparency, general and unconditional right to opt-out, and data portability

verzamel- en verwerkingsdoelen

verzameldoel welbepaald uitdrukkelijk omschreven gerechtvaardigd

verdere verwerking niet onverenigbaar

- verwantschap verzamelen- en verwerkingsdoelen
- aard van de gegevens
- gevolgen voor betrokkene
- verwerking bij betrokkene of bij derden
- passende waarborgen

purpose limitation

A substantive compatibility assessment requires an assessment of all relevant circumstances. In particular, account should be taken of the following key factors:

- the relationship between the purposes for which the personal data have been collected and the purposes of further processing;
- the context in which the personal data have been collected and the reasonable expectations of the data subjects as to their further use;
- the nature of the personal data and the impact of the further processing on the data subjects;
- the safeguards adopted by the controller to ensure fair processing and to prevent any undue impact on the data subjects.

beveiligingsplicht

- passende technische en organisatorische maatregelen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking
- maatregelen garanderen, rekening houdend met de stand van de techniek en de kosten van de tenuitvoerlegging, een passend beveiligingsniveau gelet op de risico's die de verwerking en de aard van te beschermen gegevens met zich meebrengen
- de maatregelen zijn er mede op gericht onnodige verzameling en verdere verwerking van persoonsgegevens te voorkomen

bijzondere gegevens

- levensovertuiging of godsdienst
- politieke gezindheid
- lidmaatschap vakbond
- ras, etniciteit
- seksuele leven
- gezondheid
- strafrechtelijke gegevens (e.d.)
- én BSN

verwerking bijzondere gegevens verboden, tenzij...

- met uitdrukkelijke toestemming (enz.), of
- door bepaalde verwerkers en voor bepaalde doeleinden
- enz...

rasgegevens: verwerking mag

- voorzover onvermijdelijk ter identificatie
- voorzover nodig i.v.m. positieve discriminatie
 - alleen gegevens betreffende geboorteland van de betrokkene, van diens ouders of grootouders,
 - dan wel andere, bij wet vastgestelde criteria

Vgl. Rb R'dam 16 mei 2012 LJN BW5513 (voorkeursbeleid)

doel onderscheid maken...

Alléén als een verantwoordelijke foto's of ander beeldmateriaal publiceert met **het uitdrukkelijke doel om onderscheid te maken naar ras**, is bijzondere oplettendheid geboden. In dat geval acht het CBP het een redelijke wettoepassing om het beeldmateriaal aan te merken als een bijzonder persoonsgegeven. **CBP richtsnoeren**

"... **[onjuist is]** dat in een geval [...] waarin de vordering uitdrukkelijk ook betrekking had op foto's van personen, toepassing van [art. 18 Wbp en 126nf Sv] alleen in aanmerking komt indien met de vordering is **beoogd** de desbetreffende gevoelige [ras] informatie aan die foto's te ontfener" **HR 23 maart '10**

«bijz. gegevens» verwerking mag ook

- uitdrukkelijke toestemming
- door betrokkene duidelijk openbaar gemaakt
- vaststelling, uitoefening of verdediging van een recht in rechte
- volkenrechtelijke verplichting
- zwaarwegend algemeen belang
 - passende waarborgen én bij wet bepaald
 - of met ontheffing van Cbp
- wetenschappelijk onderzoek

let op!
uitzondering is géén verwerkings-grondslag!

persoonsnummers

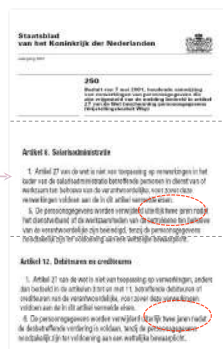
- nummer ter identificatie van betrokkene bij wet voorgeschreven
- alléén gebruiken ter uitvoering van betreffende wet of voor doeleinden bij wet bepaald
- besluit bsn

paspoort-nummer?

gegevens bewaren zolang ze nodig zijn

- zolang er claims mogelijk zijn
- bewaarplichten
- niet gemelde salaris- of personeelsadministratie

- 5 jaar o.g.v. art. 3:306 ev BW
- 2 jaar 7:23-2 BW

art. 52, vierde lid, Awr

transparantie

- rechten van betrokkenen
- inzage
 - verbetering
 - verzet

- verplichtingen van verantwoordelijken
- melden
 - protocolplicht
 - informeren

vergoeding: 23ct p/bldz, max €5
vergoeding >100 bldz of lastig of rontgenfoto: €22,50
mag bij vooruitbetaling! (LJN BL3662)

uitzonderingen

- informatieplichten
- inzageverzoeken
- doelbinding

art. 43 a t/m e Wbp

staatsveiligheid
voorkoming, opsporing en vervolging van strafbare feiten;
gewichtige economische en financiële belangen van de staat en andere openbare lichamen;
bescherming van betrokkene of van rechten en vrijheden van anderen

incl. toezicht daarop

incl. verantwoordelijke zelf

meldplicht

- geautomatiseerde verwerking
- meldingsformulier
- vrijstellingen

Vrijstellingsbesluit (gew. Stb. 2012, 90)

- vrijstelling van meldplicht (art. 27 Wbp), *niet* van de overige verplichtingen...
- eenvoudige personeels-, salaris- of klantenadministraties en dergelijke
- videobewakingssystemen, toegangsregistratie, e.d.
- intranetsmoelenboek, verjaardagslijstjes
- enz.

Meldingsprogramma

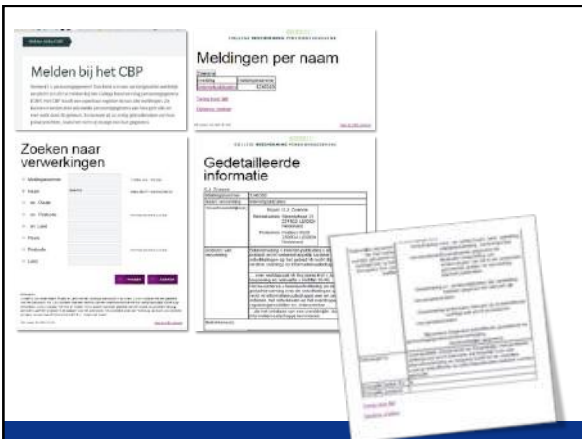
afschrijven op mijn vragen

Meldingsprogramma

verwerkingen van persoonsgegevens. Houd er rekening mee dat u moet melden. U kunt verschillende soorten gegevens aanleveren.

Op-meldingsprogramma van de CBP. Het programma wordt geïnstalleerd op het bureaublad van uw computer. Het wordt geïnstalleerd door op het bureaublad van uw computer te klikken op het icoon van het programma.

na installatie van het programma. Het programma wordt geïnstalleerd op het bureaublad van uw computer. Het wordt geïnstalleerd door op het bureaublad van uw computer te klikken op het icoon van het programma.

Geldigheid van de melding

De melding is geldig vanaf het moment dat u een ontvangstbevestiging heeft ontvangen van het CBP. Let op: een melding betekent niet dat u een goedkeuring van het CBP krijgt dat u persoonsgegevens op de juiste manier verwerkt. Aan een melding kunt u dus geen rechten ontfen.

Meestal kijkt het CBP alleen of de melding compleet is. Het blijft uw eigen verantwoordelijkheid om de melding goed en volledig te doen en om u te houden aan de overige bepalingen van de Wbp.

COLLEGE BESCHERMING PERSOONSgegevens

Criteria handhaving

het CBP kan lang niet alle klachten behandelen, jaarlijkse prioritering op grond van uitgebreide risico-analyse
burgers dienen eerst zelf in actie te komen (modelbrieven via mijnprivacy.nl)

criteria voor het instellen van onderzoek:

- het betreft grote groepen burgers en/of een zeer ernstige overtreding van de Wbp
- de aanwijzingen zijn concreet genoeg
- inschatting juridische haalbaarheid
- beschikbaarheid benodigde capaciteit en menskracht
- potentiële preventieve werking

discretionaire ruimte bij handhavingsbeslissingen

ABRvS 15 april 2015
ECLI:NL:RVS: 2015:1185

11.3. De Afdeling stelt vast dat artikel 28, derde lid, van de Privacyrichtlijn een discretionaire ruimte bevat voor de nationale toezichhoudende autoriteiten bij de handhaving van die richtlijn. De Afdeling vraagt zich evenwel af of de grenzen van deze ruimte niet worden overschreden indien in alle gevallen verzoeken om behandeling van een klacht in individuele gevallen worden afgewezen, omdat op deze manier het nuttig effect van het in de Privacyrichtlijn voorziene administratieve toezicht in gevaar komt. Dat er in het nationale recht ook de mogelijkheid is opengesteld om de gestelde overtreding en/of schade buiten de toezichthouder om bij de civiele rechter aan de orde te stellen, doet volgens de Afdeling niet af aan de verplichting van de lidstaten om het resultaat van de Privacyrichtlijn op het vlak van het administratieve toezicht daadwerkelijk te verzekeren.

COOKIES EN DERGELIJKE

cookies

hoofregel

- informatie, én
- voorafgaande toestemming → *publisher, advertiser, intermediairs, affiliates etc.*

uitzonderingen

- technische en functionele cookies
- privacy-vriendelijke effectiviteitscookies

extra

- bewijsvermoeden voor tracking cookies

→ *weerlegbaar* → *ondubbelzinnig...?*

→ *diensten van de informatiemaatschappij*

DE CASUS

casus

- **persoonsgegevens én bijzondere gegevens** → *leerlingen, docenten, ouders; gezondheid, etniciteit, geloof?*
- **verantwoordelijke en bewerker** → *onderwijstaken van de scholen; én productontwikkeling Archimedes*
- **grondslag(en)** → *ondubbelzinnige toestemming? uitvoering overeenkomst (met ouders)...? publiek. taak? gerechtvaardigd belang?*
- **verzamel- en verwerkingsdoelen** → *doelverenigbaarheid i.d.z.v art. 9-2*
- **bewaartermijn** → *ca. 2 jaar..?*
- **informatieplicht** → *privacystatement*
- **geheimhouding en beveiliging** → *bewerkersovereenkomst*
- **melding en vrijstelling** → *art. 19 Vb → scholen → Archimedes*

→ *verbod art. 16 ev*

→ *uitz. art. 23-1(a)*

→ *in vrijheid gegeven? afhankelijkheid..!?*

→ *proportionaliteit*

→ *op-out? ←*

→ *uitz. art. 43 (e) Wbp?*

niet alleen relevante regels opsommen maar ook toetsen daaraan!

 @zwne

g.j.zwenne@law.leidenuniv.nl

vragen?